

Grönbok om gemensamt strategiskt ramverk för finansiering av forskning och innovation

Utbildningsdepartementet

2011-03-16

Dokumentbeteckning

KOM(2011) 48

Från utmaningar till möjligheter: Mot ett gemensamt strategiskt ramverk för EU:s finansiering av forskning och innovation

Sammanfattning

Grönboken om ett gemensamt strategiskt ramverk (Common Strategic Framework, CSF) kom den 9 februari 2011 och utgör ett diskussionsunderlag inför EU:s kommande finansieringsprogram för forskning och innovation. CSF ska integrera EU:s investeringar i forskning med ramprogrammet för konkurrenskraft och innovation (CIP) samt sammanhållningspolitiken.

Grönboken innehåller totalt 27 frågor som berör bl.a. programmets övergripande struktur, samhällseliga utmaningar, konkurrenskraft, grundforskning samt Europeiska forskningsområdet. En öppen konsultation pågår fram till den 20 maj 2011. Den 10 juni kommer en särskild konferens att anordnas som sammanfattar resultatet från det offentliga samrådet och där diskussioner kommer att hållas med berörda parter. Kommissionen avser därefter att lägga fram ett lagförslag för ett gemensamt strategiskt ramverk för EU-finansiering av forskning och innovation före utgången av 2011.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Grönboken är tänkt att inleda en offentlig debatt om de nyckelfrågor som ska beaktas vid EU:s framtida finansiering av forskning och innovation. I Europa 2020-strategin anges att forskning och innovation måste fungera som de viktigaste motorerna för socialt och ekonomiskt välbefinnande samt en hållbar

miljö. Därför har EU, inom ramen för Europa 2020-strategin, satt upp målet att öka utgifterna för forskning och innovation till tre procent av BNP till år 2020. Flaggskeppsinitiativet Innovationsunionen förespråkar ett strategiskt och integrerat tillvägagångssätt i fråga om forskning och innovation.

2010/11:FPM81

I översynen av EU:s budget, KOM(2010)700, angavs de nyckelprinciper som bör ligga till grund för kommande EU-budget: fokusering på instrument med bevisat europeiskt mervärde, ökad inriktning på resultat och mobilisering av övriga offentliga och privata finansieringskällor. I översynen av budgeten föreslogs att hela arsenalen av EU-instrument för forskning och innovation ska samverka i en **gemensam strategisk ram**. Vid sitt möte den 4 februari 2011 diskuterade Europeiska rådet innovationsfrågor och gav sitt stöd åt ett gemensamt strategiskt ramverk för att effektivisera finansieringen av forskning och innovation, både nationellt och på EU-nivå. I grönboken anges de frågor som Kommissionen anser viktigast för att man ska uppnå dessa mål.

1.2 Förslagets innehåll

Kommissionens utgångspunkter för framtida program är följande:

- tydligare målsättningar och kopplingar till aktiviteter
- minskad komplexitet
- förenklat deltagande
- breddat deltagande (SME, industri, kvinnor)
- ökad konkurrenskraft
- samhällelig betydelse genom ökat nyttiggörande

Grönboken innehåller totalt 27 frågor som är uppdelade i fyra avdelningar. Den första avdelningen rör det gemensamma arbetet framåt mot EU2020-målen och frågorna berör bland annat hur ett gemensamt ramverk kan göra finansieringen mer attraktiv och lättillgänglig, hur finansieringen bäst kan täcka hela innovationscykeln, hur finansieringen på bästa sätt kan samla medlemsstaternas resurser samt hur finansiering bör relateras till nationell och regional forsknings och innovationsfinansiering.

Den andra avdelningen handlar om samhälleliga utmaningar och frågor som ställs är bland annat hur ett starkare fokus på samhälleliga utmaningar kan påverka balansen mellan grundforskning och tillämpad forskning samt hur finansieringen på bästa sätt kan stötta policyskapand och andra framåtblickande aktiviteter.

Avdelning tre fokuserar på stärkt konkurrenskraft. Frågeställningarna behandlar hur det industriella deltagandet i EU:s forsknings- och innovationsprogram kan stärkas, vilken typ av små och medelsstora företags som särskilt bör stöttas på EU-nivå, om EU:s finansieringssystem (RSFS) ska användas i större utsträckning samt om nya sätt att stötta forskning och innovation, t.ex. genom offentlig upphandling, bör introduceras.

Den fjärde avdelningen behandlar hur den europeiska vetenskapsbasen och europeiska forskningsområdet (ERA) ska kunna stärkas. Frågorna berör bland annat hur det Europeiska forskningsrådets roll ska stärkas när det kommer till att stötta excellence och hur vilka åtgärder som är nödvändiga på EU-nivå för att stärka kvinnors roll inom forskning och innovation.

Grönboken lyfter också fram vikten av bättre koordination med sammanhållningspolitiken inklusive strukturfonderna. Ca en fjärdedel av strukturfonderna används idag till aktiviteter för att stärka regioners kapacitet och konkurrenskraft genom forskning, innovation, entreprenörskap och IT. I grönboken föreslås ett "ett gemensamt strategiskt ramverk för forsknings- och innovationsprogrammen".

Grönboken beskriver de program som finns i nuvarande programstruktur och hur dessa kopplas till de nationella programstrukturerna. Kommissionen anser att det finns ett stort europeiskt mervärde att närmare koppla de nationella strategierna för forskning och innovation till åtgärder på EU-nivå. Kommissionen menar att nuvarande ordning orsakar duplicering och fragmentering. Vidare anför Kommissionen att program på EU-nivån behövs för att generera excellens genom konkurrens över hela Europa.

De erfarenheter som gjorts hittills från program på EU-nivå visar att det behövs klarare målsättningar, att komplexiteten i programmen ska reduceras samt att man ökar mervärde och hävstångseffekter genom att sammanföra resurser på nationell och regional nivå så att duplicering och kritisk massa kan uppnås. Det behövs också enklare ansökningsförfaranden, bredare deltagande samt att konkurrenskraften och den samhälleliga nyttan av EU-stödet ska öka. Kommissionen nämner särskilt små och medelstora företag (SMF) som en särskilt viktig grupp att stimulera deltagandet hos.

De framtida programmen behöver vara flexibla och tid från ansökan till godkännande behöver vara snabba för att attrahera näringslivet, särskilt SMF att delta i programmen. Kommissionen menar också att den nationella administrationen av program för innovation och forskning gör att synergieffekterna med EU-nivån inte utnyttjas. Pilotprojekt för att sammanföra administrationen kring EU-program med nationella program har genomförts som är lovande, dock måste den nationella och regionala nivån engageras även finansiellt för att modellen ska vara effektiv.

Kommissionen pekar vidare på den viktiga roll SMF spelar i EU:s programstruktur. Snabbväxande SMF har potential att omvandla näringslivsstrukturen i EU genom att vara morgondagens multinationella företag. Även om försök har gjorts inom ramen för sjunde ramprogrammet för forskning ser SMF fortfarande det som en stor börda och utmaning att delta i programmen. Ramprogrammet för konkurrenskraft och innovation (CIP) har härvidlag varit mer lyckosamt.

Kommissionen pekar också på möjligheterna att pröva nya angreppssätt i det nya strategiska ramverket, företräddelsevis genom att stimulera efterfrågan och involvera offentliga och privata användare av innovationer i innovationsprocessen. Upphandlingsinstrumentet nämns som ett exempel på sådana åtgärder.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Grönboken innehåller inte några förslag varför eventuella effekter inte går att förutspå.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Grönboken innehåller inga förslag varför eventuella konsekvenser inte går att förutspå.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Grönbokens syfte är att utröna medlemsstaternas och andra intressenters inställning till de frågor som ställs för att kommissionen därigenom skall få vägledning vid utformning av kommande förslag (se ovan) . En svensk ståndpunkt kommer att utarbetas med stöd i bland annat underlag från forskningsfinansierande myndigheter, universitet, näringsliv och regionala intressen.

Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas synpunkter på grönboken är ännu inte kända.

Institutionernas synpunkter på grönboken är ännu inte kända.

2.3 Remissinstansernas ståndpunkter

Kommissionen inbjuder till konsultation fram till den 20 maj 2011. Regeringen kommer att efterfråga synpunkter från remissinstanser såsom forskningsfinansierande myndigheter, universitet, näringsliv och regionala intressen i Sverige.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Inte aktuellt. Grönboken innehåller inga konkreta lagförslag med rättslig grund.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Inte aktuellt. Grönboken innehåller inga konkreta lagförslag.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

En öppen konsultation pågår fram till den 20 maj 2011. Den 10 juni kommer en konferens att anordnas som sammanfattar det offentliga samrådet och där diskussioner kommer att hållas med berörda parter. Kommissionen avser därefter att lägga fram ett formellt lagförslag för ett gemensamt strategiskt ramverk för EU-finansiering av forskning och innovation före utgången av 2011.

4.2 Fackuttryck/termer